

METODOLOŠKE UPUTE NAKLADNICIMA ZA IZRADU PROGRAMSKE OSNOVE

U ovim metodološkim uputama daju se odgovori na pitanja i dvojbe s kojima se pružatelji medijskih usluga televizije i radija susreću u praksi prilikom izrade programskih osnova. Opisano je kako se medijski sadržaj razvrstava u pojedine programske vrste i kako se na bazi programske sheme izračunava programska osnova. Dokument također sadrži upute za izračun vlastite proizvodnje te vijesti i obavijesti s područja pokrivanja koncesije. Na kraju su navedena najčešće postavljena pitanja nakladnika. Ove upute bit će mijenjane i unaprijeđivane prema potrebi.

SADRŽAJ

PROGRAMSKA OSNOVA I PROGRAMSKA SHEMA	1
PROGRAMSKE VRSTE	2
UDJELI PROGRAMSKIH VRSTA U PROGRAMSKOJ OSNOVI	4
POSTUPAK IZRAČUNA PROGRAMSKE OSNOVE.....	4
IZRAČUN UDJELA VLASTITE PROIZVODNJE.....	6
TELEVIZIJSKI NAKLADNICI	7
RADIJSKI NAKLADNICI.....	8
PRIMJER IZRAČUNA VLASTITE PROIZVODNJE I VREMENA HRVATSKE GLAZBE KOJI SE MOŽE UBROJITI U VLASTITU PROIZVODNJU ZA RADIJSKE NAKLADNIKE:.....	9
VIJESTI I OBAVIJESTI S PODRUČJA KONCESIJE.....	9
SPECIJALIZIRANI TELEVIZIJSKI ILI RADIJSKI KANAL	11
PROGRAMI PRILAGOĐENI OSOBAMA SA SENZORNIM INVALIDITETOM I PROGRAMI ZA RAZVOJ ZNANJA I VJEŠTINA MEDIJSKE PISMENOSTI	11
ČESTO POSTAVLJANA PITANJA	12

PROGRAMSKA OSNOVA I PROGRAMSKA SHEMA

Programska shema je popis emisija s rasporedom njihova emitiranja po danima, za sedam dana u tjednu. Programska osnova mora sadržavati programsku shemu kojom se određuje:

- vrsta audiovizualnog ili radijskog programa, odnosno njihovo razvrstavanje u pojedine skupine, odnosno programske vrste
- predviđeni kvantitativni razmjer između pojedinih programskih vrsta
- predviđeni udio vlastitih i udio hrvatskih audio i audiovizualnih djela
- vrijeme objavljivanja

Programska osnova općeg televizijskog ili radijskog programskog kanala izražava se opisno i kvantitativno. Opisno - kao opis naravi medijske usluge, odnosno uredničke orijentacije određenog kanala. Kvantitativno - kao minimalni udio određene programske vrste u ukupnom godišnjem vremenu emitiranja određenog kanala. Programska osnova je kvantitativni prikaz zastupljenosti pojedinih programskih vrsta u ukupnom programu, koji se iskazuje udjelom. Dakle, programska osnova sastoji se od programske sheme i ona predstavlja udjele programa prema programskim vrstama koje nakladnik iskazuje u zahtjevu za dobivanje koncesije ili dopuštenja, a koje potom treba ostvarivati programskom shemom.

PROGRAMSKE VRSTE

Audiovizualni materijal zahtijeva klasifikaciju u vrste ili žanrove kako bi se omogućila usporedba u zajedničkom okviru. Programske vrste su pojedine skupine sadržaja koje se sastoje od istovrsnih emisija, s obzirom na sadržaj, svrhu i način obrade tema. Za pružatelje medijske usluge televizije i/ili radija te pružatelje medijskih usluga putem satelitskog, internetskog, kablenskog i drugih oblika prijenosa audiovizualnog i/ili radijskog programa Vijeće za elektroničke medije utvrdilo je u Pravilniku o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika ove programske vrste čiji udjeli sačinjavaju programsku osnovu općeg ili specijaliziranog televizijskog ili radijskog kanala:

1. *Informativni program*
2. *Igrani program*
3. *Dokumentarni program*
4. *Program za djecu i mlade*
5. *Umjetnost i kultura*
6. *Zabava*
7. *Obrazovanje*
8. *Sport*
9. *Religija i etika*
10. *Glazbeni program*
11. *Audiovizualna komercijalna komunikacija*
12. *Ostali sadržaji*

Opisi programskih vrsta u programskoj osnovi

Prilog 2 Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika

1. Informativni program

Informativni programi koji pružaju nacionalne, međunarodne ili regionalne informacije o aktualnim događajima od općeg interesa uključujući vijesti, programe o tekućim događajima i vremensku prognozu

2. Igrani program

Svi dugometražni i kratkometražni filmovi koji su prethodno bili prikazani u kinu kao i dramske serije, ali koje ne uključuju dokumentarne drame (dokudrama).

3. Dokumentarni program

Sve vrste ne-fiktivnih programa koje se bave poviješću, prirodom i životinjskim svijetom, znanosti i tehnologijom, gospodarstvom, hobijima i slobodnim vremenom, programi koji se bave pravima potrošača, dokumentarne drame.

4. Program za djecu i mlade

Sve vrste programa namijenjenih mlađim i starijim maloljetnicima, uključujući zabavne emisije, animirane i crtane filmove

5. Umjetnost & kultura

Emisije koje prikazuju ili predstavljaju umjetničke ili kulturne događaje, uključujući komentare i kritičke procjene umjetnosti te klasičnu glazbu i jazz.

6. Zabava

Emisije namijenjene prvenstveno izazivanju osjećaja zabave, razonode i opuštanja, uključujući kvizove i igre, glazbene emisije, natjecanja talenata, reality show, dokumentarne sapunice, prijenosi i snimke dodjele nagrada, karnevala, parada....

7. Obrazovanje

Programi čija je svrha obrazovna, obično potkrijepljeni posebno pripremljenim edukativnim materijalima koji se prikazuju na ekranu i na druge načine.

8. Sport

Svi oblici sportskih programa uključujući izvještavanje o sportskim događajima.

9. Religija & Etika

Emisije koje se bave religijskim uvjerenjima, emisije koje objašnjavaju religijsku doktrinu, načela ili vjeru, emisije koje se bave moralnim, etičkim i duhovnom aspektima životnog iskustva.

10. Glazbeni program

Pjesme i glazbeni spotovi, prijenosi i snimke glazbenih i plesnih izvedbi

11. AVKK

Oblici audiovizualne komercijalne komunikacije (AVKK) uključuju, među ostalim, televizijsko i radijsko oglašavanje, teletekst, pokroviteljstvo, teletrgovinu, plasman proizvoda i samopromociju.

12. Ostali sadržaji

Obuhvaćaju emitirane programske sadržaje koji nisu klasificirani niti u jednu od ostalih 11 programskih vrsta koje sačinjavaju programsku osnovu te sadržaje koji se ne mogu razvrstati (npr. emisije čija je frekvencija emitiranja jednom mjesečno, tehnički testni signal, programske popune i sl.). Najveći udio u programskoj osnovi općeg televizijskog ili radijskog kanala koji se može ubrojiti u programsku vrstu „Ostali sadržaji“ iznosi 30 % pod uvjetom da su ispunjeni minimalni udjeli ostalih programskih vrsta čiji zbroj u programskoj osnovi iznosi najmanje 70 % ukupnoga godišnjeg vremena objavljivanja. Na jednaki način, najveći udio u programskoj osnovi specijaliziranog kanala koji se može ubrojiti u programsku vrstu „Ostali sadržaji“ iznosi -20 % pod uvjetom da su ispunjeni minimalni udjeli ostalih programskih vrsta od kojih više od 80 % moraju biti istovrsni programi.

UDJELI PROGRAMSKIH VRSTA U PROGRAMSKOJ OSNOVI

Osnovica za izračun udjela programskih vrsta u programskoj osnovi je vremensko trajanje programa, i to:

- ukupno vremensko trajanje svake programske vrste
- ukupno vrijeme objavljivanja

Vremensko trajanje uvijek se iskazuje u minutama.

Programska osnova izračunava se na uzorku od tjedan dana emitiranog programa, odnosno sedam dana, pa ukupno vrijeme objavljivanja podrazumijeva ukupno tjedno vrijeme objavljivanja. Pod pretpostavkom da se program emitira 24 sata dnevno, to na tjednoj bazi predstavlja ukupno tjedno vrijeme objavljivanja od 10.080 minuta.

Ako nakladnik ne emitira 24 sata programa na dan, tada je dnevno, odnosno tjedno vrijeme objavljivanja kraće te ga je potrebno izračunati na bazi programske sheme.

Važno je imati na umu da, prema odredbi članka 42. stavak 1. Zakona o elektroničkim medijima, svi audiovizualni ili radijski programi koji se objavljuju putem radijskog ili televizijskog emitiranja, svakog dana od 0 do 24 sata, ulaze u dnevno vrijeme objavljivanja. To znači da se nijedan sadržaj ne može isključiti iz dnevnog vremena objavljivanja. Primjerice, iz dnevnog vremena objavljivanja ne može se isključiti noćni glazbeni program na radiju ili pak višesatno emitiranje različitih obavijesti na televizijama (obično u noćnim i jutarnjim satima), a nakon odjave programa prethodnog dana, pa do službenog početka emitiranja sljedećeg dana.

POSTUPAK IZRAČUNA PROGRAMSKE OSNOVE

Programska osnova izračunava se na bazi programske sheme na sljedeći način:

- 1) Razvrstati sve emisije u programskoj shemi u programske vrste.

NAPOMENA: Ako postoje emisije čija je učestalost emitiranja manja od tjedne (npr. dvotjedne, mjesečne), to je potrebno napomenuti u dokumentaciji: navesti nazive emisija, trajanje i kada se emitiraju

- 2) Izračunati ukupno trajanje u minutama, tj. vremensku zastupljenost u programu svake programske vrste, u tri koraka:
 - a) Navesti trajanje svake emisije u programskoj vrsti te pomnožiti s ukupnim brojem emitiranja u tjednu (frekvencija objavljivanja).
 - b) Zbrojiti ukupno vrijeme emitiranja svih emisija u programskoj vrsti – to je ukupno trajanje (zastupljenost) određene programske vrste u ukupnom programu. Tako treba napraviti za svaku programsku vrstu zasebno.
 - c) Izračunati postotne udjele svake programske vrste u programu (npr. informativni program 12 %, zabava 20 %. itd.).

Formula:

ukupno trajanje kategorije programa (u minutama) / ukupno tjedno vrijeme objavljivanja (u minutama) x 100.

Za unos programske sheme i izračun udjela programskih vrsta u programskoj osnovi, Agencija za elektroničke medije pripremila je obrazac u Excel¹ formatu u formi dnevnog očevidnika. Pružatelji medijskih usluga televizije i radija dužni su voditi dnevni očevidnik u strojno čitljivom obliku. Obrazac očevidnika koji je sastavni dio Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika objavljen je u Prilogu 1. i može se pronaći na web.stranicama.aem.hr.

Prema članku 30. stavak 2. Zakona o elektroničkim medijima zbroj udjela programskih vrsta u programskoj osnovi za opće televizijske ili radijske kanale mora iznositi najmanje 70% ukupnoga godišnjeg vremena objavljivanja. To znači da nakladnik može prijaviti program s minimalnim udjelima programskih vrsta do 70%, a ostale sadržaje svrstava u programsku vrstu „Ostali i sadržaji“. Kod tako određene programske osnove nakladnik ima obvezu udovoljiti minimumu udjela programskih vrsta koje je naveo u programskoj osnovi.

¹ U slučaju da tablica očevidnika ne funkcionira u vašoj verziji Excela, istu možete otvoriti uz pomoć [Google Spreadsheets](https://www.google.com/spreadsheets/).

Prema članku 43. Zakona o elektroničkim medijima vlastitom proizvodnjom smatraju se informativne, igrane, obrazovne, dokumentarne, zabavne, kulturno-umjetničke, glazbene, sportske i druge emisije te drugi izvorno proizvedeni audiovizualni i/ili radijski programi i audiovizualna djela, čiji je proizvođač nakladnik televizije i/ili radija ili su proizvedeni po njegovoj narudžbi i za njegov račun. Ako je pak pri izradi audiovizualnog i/ili radijskog programa odnosno audiovizualnog djela sudjelovalo više nakladnika televizije i/ili radija s ulogom u vlastitu proizvodnju, svakome se ubraja dio razmjerni ulogu. U vlastitu proizvodnju ubrajaju se premijera i prva repriza hrvatskih audiovizualnih djela, a u skladu s odredbama članka 45. Zakona o elektroničkim medijima u vlastitu proizvodnju ubraja se i objavljivanje hrvatske glazbe.

Prema članku 2. Pravilnika o kriterijima određivanja i označavanja repriznih emisija, premijera je prvo, izvorno emitiranje emisije, odnosno audiovizualnog ili radijskog djela koje prije nije bilo emitirano na televiziji ili radiju od strane pružatelja medijske usluge sa sjedištem u RH. Premijerom emisije odnosno audiovizualnog ili radijskog djela smatra se prvo te još tri ponovna emitiranja tijekom razdoblja od sedam (7) dana nakon prvog emitiranja.

Prvom reprizom emisije odnosno audiovizualnog ili radijskog djela smatra se prvo iduće emitiranje nakon proteka razdoblja od sedam (7) dana nakon prvog emitiranja, a koje se ubraja u premijerno emitiranje. U prvu reprizu ubraja se i ukupno još dva (2) ponovna emitiranja emisije, odnosno audiovizualnog ili radijskog djela u razdoblju od sedam (7) dana nakon prve reprize.

Nakon emitiranja premijere i prve reprize, svako sljedeće emitiranje emisije, odnosno audiovizualnog i/ili radijskog djela smatra se reprizom.

Oglasi, naplatne obavijesti, najave i promocija programa, teletrgovina, panoramski prikaz uživo, radijski program koji prati panoramski prikaz uživo i programi koji se bave klađenjem, proricanjem budućnosti, davanjem savjeta gledanjem u karte, gatanjima i drugim sličnim uslugama koje nisu znanstveno utemeljene, ne smatraju se audiovizualnim i/ili radijskim programima nastalim u vlastitoj proizvodnji.

Za razliku od programske osnove koja se raščlanjuje na programske vrste (informativni program, zabava, umjetnost i kultura itd.), čiji se udjeli razmatraju za svaku programsku vrstu zasebno, a zbroj svih kategorija predstavlja programsku osnovu, vlastita proizvodnja odnosi se na sve sadržaje u svim programskim vrstama, dakle u cijelom programu 24/7 koje nakladnik samostalno proizvodi. Vlastita se proizvodnja, dakle, ne računa za svaku pojedinu kategoriju, nego za emitirani tjedni program u cijelosti (100%). Prema odredbama Zakona o elektroničkim medijima, vlastita proizvodnja je tjedna kategorija, što znači da sve što se emitira od 0-24 sata (uključujući i programsku vrstu „Ostali sadržaji“) ulazi u

dnevno vrijeme objavljivanja iz kojega se potom izdvajaju emisije vlastite proizvodnje. U udio vlastite proizvodnje ubrajaju se premijera i prva repriza emisije u skladu s odredbama Pravilnika o kriterijima određivanja i označavanja repriznih emisija.

Budući da se prema članku 15 stavak 2 Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika pojedina emisija definira kao element audiovizualnog programa, odnosno konkretan program određen svojom uvodnom i odjavnom špicom, neovisno o svojoj duljini koji čini pojedinačnu stavku u rasporedu programa, a čija je glavna svrha definirana vrstom audiovizualnog ili radijskog programa, sve emisije vlastite proizvodnje trebaju imati uvodnu i odjavnu „špicu“, odnosno trebaju biti jasno označene na početku i na kraju emisije.

Moguće je također i djelomično priznavanje udjela vlastite proizvodnje. Primjerice, u već spomenutom slučaju kada je pri izradi audiovizualnog djela sudjelovalo više nakladnika televizije i/ili radija. Tada se svakome u vlastitu proizvodnju ubraja udio razmjerni ulogu. Također, udio od 50% vlastite proizvodnje priznaje se u slučajevima prerade, prilagodbe i produkcije novih elemenata u postojeće emisije i audiovizualna djela, koje su originalne intelektualne tvorevine individualnog karaktera i koje kao takve nisu emitirane u Hrvatskoj ili pak u slučaju sinkronizacije na hrvatski jezik animiranih ili igranih filmova i/ili serija koja je izvršena od strane pružatelja medijske usluge televizije ili prema njegovoj narudžbi i za njegovoj račun.

Vijeće je detaljnija mjerila i definicije za određivanje vlastite proizvodnje propisalo Pravilnikom o detaljnim mjerilima i definicijama za određivanje audiovizualnih ili radijskih emisija koje se smatraju vlastitom proizvodnjom.

TELEVIZIJSKI NAKLADNICI

Prema odredbi članka 44. stavak 1. Zakona o elektroničkim medijima, U razdoblju od 15. lipnja do 15. rujna te od 15. prosinca do 15. siječnja udio vlastite proizvodnje mora iznositi najmanje 15 % tjednog vremena objavljivanja svakog audiovizualnog programa nakladnika televizije, a od toga najmanje 50 % između 16 i 22 sata.

Prema članku 44. stavak 2. Zakona o elektroničkim medijima, u razdoblju od 16. rujna do 14. prosinca te od 16. siječnja do 14. lipnja udio vlastite proizvodnje mora iznositi najmanje 25 % tjednog vremena objavljivanja svakog audiovizualnog programa nakladnika televizije, a od toga najmanje 50 % između 16 i 22 sata.

Prema članku 44. stavak 4. Zakona o elektroničkim medijima repriziranje radijske ili televizijske emisije mora biti jasno označeno u skladu s tehničkim mogućnostima. U udio vlastite proizvodnje može se ubrojiti samo prva repriza emisije.

1. Na bazi programske sheme, izraditi popis svih emisija vlastite proizvodnje.

2. U vlastitu proizvodnju može se uvrstiti vrijeme premijernog emitiranja i prve reprize svake emisije te na bazi sedam dana (tjedna programska shema) treba izračunati koliko je ukupno trajanje svih emisija vlastite proizvodnje u cijelom programu tijekom 7 dana.
3. Izračunati ukupno trajanje programa vlastite proizvodnje u tjednom programu.
4. Izračunati udio vlastite proizvodnje, prema formuli:
Ukupno tjedno trajanje svih emisija vlastite proizvodnje (u minutama) / ukupno tjedno vrijeme objavljivanja (u minutama) x 100
5. Formula izračunavanja vlastite proizvodnje za *prime-time* termin od 16 do 22 sata; zbroj minuta od 16 do 22 sata podijeliti s 25% ili 1/4 ukupnog dnevnog vremena objavljivanja x 100%. Na kraju od ukupnog dnevnog, tjedni prosjek prikazuje se u postotku.

RADIJSKI NAKLADNICI

Za radijske nakladnike postupak je identičan kao i za televizijske, uz iznimku što se kod radija u vlastitu proizvodnju uvrštava i dio vremena u kojem se emitira hrvatska glazba. Prema članku 44. stavak 3. Zakona o elektroničkim medijima udio vlastite proizvodnje mora iznositi najmanje 30 % tjednog vremena objavljivanja svakog radijskog programa nakladnika radija.

- 1) Na bazi programske sheme, izraditi popis svih emisija vlastite proizvodnje.
- 2) U vlastitu proizvodnju može se uvrstiti premijera i prva repriza svake emisije te na bazi sedam dana (tjedna programska shema) treba izračunati koliko je ukupno trajanje svih emisija sadržaja vlastite proizvodnje u cijelom programu tijekom 7 dana.
- 3) Od ostatka vremena izvan emisija, u vlastitu proizvodnju radijskih nakladnika dodatno se može uvrstiti i dio vremena u kojemu se emitira hrvatska glazba. Naime, prema čl. 45. st. 2. Zakona o elektroničkim medijima, u udio vlastite proizvodnje može se ubrojiti najviše 25 % vremena dnevnog objavljivanja u kojem se izvodi hrvatska glazba.
- 4) Prema članku 45. stavak 3. Zakona o elektroničkim medijima, ako udio hrvatske glazbe čini najmanje 40 % dnevnog objavljivanja glazbenog programa predviđenog programskom shemom radijskog programa, od čega je najmanje 30 % objavljeno između 6 i 22 sata, u udio vlastite proizvodnje može se ubrojiti najviše 30 % vremena dnevnog objavljivanja u kojem se izvodi hrvatska glazba.

- 5) Izračunati ukupan udio vlastite proizvodnje, prema formuli:
Zbroj minuta svih tjednih emisija vlastite proizvodnje i minuta hrvatske glazbe koji se može ubrojiti u vlastitu proizvodnju / ukupno tjedno vrijeme objavljivanja (u minutama) x 100

PRIMJER IZRAČUNA VLASTITE PROIZVODNJE I VREMENA HRVATSKE GLAZBE KOJI SE MOŽE UBROJITI U VLASTITU PROIZVODNJU ZA RADIJSKE NAKLADNIKE:

Uzmemo li sljedeće odrednice programa (primjer):

- a)** Dnevno vrijeme objavljivanja: od 0 do 24 sata – ukupno 24 sata (1440 minuta) x 7 dana = 10.080 minuta.
- b)** Određeni nakladnik emitirao je 12 emisija čije je ukupno trajanje 600 minuta (10 sati). Ako je riječ u urednički oblikovanom sadržaju s najavnom i odjavnom špicom koje pripadaju određenoj programskoj vrsti, emisije u cijelosti ulaze u vlastitu proizvodnju, što iznosi 600 minuta u danu.
- c)** Dodatno se izračunava udio hrvatske glazbe: od dnevnog vremena objavljivanja oduzima se vrijeme koje je u prethodnom koraku uračunato u vlastitu proizvodnju na temelju emisija. Ako je vrijeme emitiranja bilo 600 minuta (10 sati), proizlazi da je ostatak vremena, tj. ono vrijeme u kojemu se izračunava udio hrvatske glazba - 14 sati ili 840 minuta.
- d)** Pretpostavimo da se u 840 minuta (14 sati) hrvatska glazba emitira ukupno 300 minuta. Od toga se 25 posto (1/4), može ubrojiti u vlastitu proizvodnju, što je 75 minuta. Ovih 75 minuta pridodaje se vremenu vlastite proizvodnje koje čine emisije.

Višesatne programske cjeline koje imaju najavnu i odjavnu špicu također se smatraju emisijama i njihovo ukupno trajanje ulazi u izračun vlastite proizvodnje. Kod višesatnih programskih cjelina treba obratiti pažnju na pravilno razdjeljivanje programskih vrsta.

VIJESTI I OBAVIJESTI S PODRUČJA KONCESIJE

Poput vlastite proizvodnje, vijesti i obavijesti s područja koncesije su također tjedna kategorija. U vijesti i obavijesti s područja koncesije radijskog ili televizijskog nakladnika ubrajaju se lokalne vijesti i obavijesti iz svih programskih vrsta navedenih u članku 15. stavak 1 Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika koje

su od posebnog interesa za one koji žive ili rade unutar ili unutar dijela područja za koje se pruža audio ili audiovizualna medijska usluga. Vijesti i obavijesti s područja koncesije uključuju lokalne vijesti, lokalne i komunalne informacije i obavijesti, najave događaja, prijenose događaja, intervjue, dobrotvorne akcije i aktivnosti, vremensku prognozu, stanje u prometu, gostovanja npr. lokalnih umjetnika, znanstvenika, gospodarstvenika, poduzetnika, predstavnika civilnog društva izvještavanje o lokalnim sportskim događajima, umjetnosti, kulturi, kao i emisije koje potiču participaciju stanovništva u društvenom životu i interaktivnost sa slušateljima ili gledateljima s područja pokrivanja koncesije i drugo.

U vijesti i obavijesti s područja koncesije ubrajaju se isključivo govorni dijelovi emisije (bez oglasa i glazbe). Izuzetak su one emisije koje su u cijelosti posvećene temama s područja pokrivanja koncesije i koje kao takve ulaze i u kvotu vlastite proizvodnje.

Na bazi programske sheme, nakladnik treba pripremiti, odnosno označiti popis svih emisija u kojima se emitiraju lokalne vijesti i obavijesti s područja koncesije i uvrstiti ih u tablicu koja je sastavni dio Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika, a čija se verzija u strojno čitljivom obliku (Excel datoteka) može pronaći na web stranicama Agencije za elektroničke medije – aem.hr.

Prema članku 42. Zakona o elektroničkim medijima:

Nakladnik televizije i/ili radija čije je područje pokrivanja do 19.999 stanovnika mora najmanje 4 % ukupnog tjednog audiovizualnog i/ili radijskog programa posvetiti priopćivanju vijesti i obavijesti s područja koncesije, osim ako ugovorom o koncesiji nije utvrđeno dulje vrijeme posvećeno priopćivanju vijesti i obavijesti.

Nakladnik televizije i/ili radija čije je područje pokrivanja od 20.000 do 99.999 stanovnika mora najmanje 5 % ukupnog tjednog audiovizualnog i/ili radijskog programa posvetiti priopćivanju vijesti i obavijesti s područja koncesije, osim ako ugovorom o koncesiji nije utvrđeno dulje vrijeme posvećeno priopćivanju vijesti i obavijesti.

Nakladnik televizije i/ili radija čije je područje pokrivanja od 100.000 do 199.999 stanovnika mora najmanje 6 % ukupnog tjednog audiovizualnog i/ili radijskog programa posvetiti priopćivanju vijesti i obavijesti s područja koncesije, osim ako ugovorom o koncesiji nije utvrđeno dulje vrijeme posvećeno priopćivanju vijesti i obavijesti.

Nakladnik televizije i/ili radija čije je područje pokrivanja veće od 200.000 stanovnika mora najmanje 7 % ukupnog tjednog audiovizualnog i/ili radijskog programa posvetiti priopćivanju vijesti i obavijesti s područja koncesije, osim ako ugovorom o koncesiji nije utvrđeno dulje vrijeme posvećeno priopćivanju vijesti i obavijesti.

Kvote za vijesti i obavijesti s područja koncesije:

Područje pokrivanja	Udio lokalnih informacija
----------------------------	----------------------------------

do 19.999 stanovnika	4% (403 min tjedno)
od 20.000 do 99.999 stanovnika	5% (504 min tjedno)
od 100.000 do 199.999 stanovnika	6% (605 min tjedno)
veće od 200.000 stanovnika	7% (705 min tjedno)

SPECIJALIZIRANI TELEVIZIJSKI ILI RADIJSKI KANAL

Specijalizirani televizijski ili radijski programski kanal je kanal koji ima programsku osnovu koja sadržava shemu programa od kojih su više od 80 % istovrsni programi. Programska osnova specijaliziranog televizijskog ili radijskog programskog kanala mora sadržavati programsku shemu kojom se određuje:

- vrsta audiovizualnog ili radijskog programa, od kojih više od 80 % moraju biti istovrsni programi
- predviđeni kvantitativni razmjer između pojedinih skupina sadržaja
- predviđeni opseg vlastitih i udio hrvatskih audio i audiovizualnih djela
- udio europskih djela iz članaka 47. i 48. Zakona o elektroničkim medijima, audiovizualnih djela neovisnih proizvođača iz članaka 49. i 50. ovoga Zakona i drugih djela za nakladnike specijaliziranog televizijskog programa
- vrijeme objavljivanja.

Na pružatelja specijaliziranog televizijskog ili radijskog kanala ne odnose se odredbe o vlastitoj proizvodnji, udjelima vijesti i obavijesti s područja koncesije i udjelu hrvatske glazbe u programu. Međutim, nakladnik specijaliziranog televizijskog kanala u onom dijelu programa koji ne pripada specijaliziranom programu mora postići da europska djela čine više od 50 % njegova godišnjeg vremena objavljivanja, od čega barem polovina moraju biti hrvatska audiovizualna djela.

PROGRAMI PRILAGOĐENI OSOBAMA SA SENZORNIM INVALIDITETOM I PROGRAMI ZA RAZVOJ ZNANJA I VJEŠTINA MEDIJSKE PISMENOSTI

Novost u obrascima programske osnove za objavu na internetu su kategorije programa koje se odnose na udio programa prilagođenog osobama sa senzornim invaliditetom te udio programa za razvoj znanja i vještina medijske pismenosti.

Prema članku 18. Zakona o elektroničkim medijima nakladnici televizije i pružatelji medijskih usluga iz članaka 26. i 92. Zakona o elektroničkim medijima dužni su stalno i postupno korištenjem proporcionalnih mjera svoje usluge učiniti pristupačnijima djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom o čemu su jednom godišnje, a najkasnije do 1. rujna, dužni izvijestiti Vijeće za elektroničke medije. Vijeće je pak dužno izvijestiti Europsku komisiju o provedbi ove obveze najkasnije do 19. prosinca 2022. te svake tri godine nakon toga.

Prema članku 19. Zakona o elektroničkim medijima Vijeće promiče programe za razvoj znanja i vještina medijske pismenosti i također je dužno izvijestiti Europsku komisiju o provedbi ove obveze najkasnije do 19. prosinca 2022. te svake tri godine nakon toga.

Emisije prilagođene osobama sa senzornim invaliditetom

Emisije koje omogućavaju neometan pristup medijskom sadržaju osobama sa senzornim invaliditetom. Sredstva kojima se to postiže uključuju: zvučni opis, znakovni jezik, tzv. *titlovanje* i lako razumljivu navigaciju putem elektroničkog programskog vodiča (EPG – Electronic Program Guide).

Primjeri dobre prakse omogućavanja praćenja programa slijepim osobama uključuju audio opis (zvučni opis scena) i sinkronizaciju, dok je gluhim i nagluhim osobama potreban prijevod na hrvatski znakovni jezik, mogućnost uključivanja „titlova“ (i za emisije na hrvatskom jeziku) te lako razumljivu navigaciju putem elektroničkog programskog vodiča (povećavanje fontova, kontrast boja i sl.). Činjenica da je emisija posvećena temama invaliditeta, da su gosti osobe s invaliditetom i sl., NE znači da je emisija prilagođena osobama s invaliditetom. Takvom će se smatrati isključivo ukoliko je nakladnik tim osobama omogućio praćenje programa na neki od navedenih načina.

Emisije koje doprinose razvoju znanja i vještina medijske pismenosti

Emisije koje doprinose razvoju znanja i vještina medijske pismenosti su odgojne, obrazovne, znanstvene i druge emisije koje se bave temama pristupa, analize, kritičkog vrednovanja i stvaranja novog medijskog sadržaja. Takve emisije za konkretne teme mogu imati razvoj tehničkih kompetencija (npr. razvoj kompetencija na području novih tehnologija), poticanje na kritičko razmišljanje o medijskim fenomenima (npr. rasprava u studiju o određenim medijskim fenomenima), vrednovanje medijskog sadržaja u smislu utjecaja medija i njihovih poruka na društvo, edukacija publike o različitim medijima - tisku, radiju, televiziji i internetu, produkcijska i ekonomska načela funkcioniranja medija, koncentracija medijskog vlasništva, potencijalno štetni medijski sadržaji, zaštita maloljetnika, pristup medijskim uslugama osobama sa senzornim invaliditetom, medijske navike djece i odraslih, regulacija i samoregulacija medija (konvencije, nacionalni zakoni i etički kodeksi novinara i oglašivača), novi medijski načini izražavanja i drugo.

ČESTO POSTAVLJANA PITANJA

Što je obrazac programske osnove za objavu na internetu?

Obrazac programske osnove za objavu na internetu sastavni je dio cjelokupne dokumentacije programske osnove, koji je Vijeće za elektroničke medije propisalo kao dokument kojeg nakladnici trebaju priložiti za objavu na internetskim stranicama Agencije za elektroničke medije. Primjeri svih vrsta obrazaca nalaze se na <https://www.aem.hr/upute-i-obraci/>

U opisu programske osnove ne opisuje se i ne iznosi detaljna programska shema, nego kratak opis programske osnove (opisati narav medijske usluge) u kojem će se ukratko navesti kako je osmišljen program, kome se obraća, na čemu je težište (informacije, zabava...). Ne treba navoditi općenite formulacije (npr. sukladno zakonu... promičemo toleranciju, profesionalnost...). Cilj je ovog teksta ukratko i što jednostavnije opisati uredničku orijentaciju nakladnika, odnosno opisati narav medijske usluge,

Treba li nakladnik podnijeti zahtjev za promjenom programske sheme za više od 10 posto?

Ne. Prethodno dopuštenje Vijeća potrebno je samo u slučaju da dolazi do promjene programske osnove za više od 10 posto, ali ne i programske sheme. Naime, nakladnik može samostalno mijenjati programsku shemu i do 100 posto, a da se pritom ne promijene udjeli programskih vrsta od kojih se sastoji programska osnova. Promjena programske sheme podrazumijeva ukidanje nekih emisija, a uvođenje novih te, u praksi vrlo često to znači i izmjene termina emitiranja postojećih emisija. Nakladnik može ukinuti bilo koju emisiju, ali ako je nadomjesti novom emisijom istog tipa (informativna, zabavna, kulturna...) te istog trajanja, tada takva promjena neće dovesti do promjene udjela programske vrste (informativni, zabavni, kulturni program...), a samim time, neće doći ni do promjene programske osnove. Ujedno, i vrlo često, promjena termina emitiranja pojedinih emisija ne predstavlja promjenu u programskoj osnovi nego u programskoj shemi za što nije potrebno prethodno dopuštenje Vijeća za elektroničke medije.

Ukratko, nakladnik smije mijenjati program, ukidati i dodavati emisije, mijenjati termine njihova emitiranja, ali mora voditi računa o tome da se promjenama programske sheme održe osnovni udjeli pojedinih programskih vrsta u programskoj osnovi temeljem kojih je dobivena koncesija ili dopuštenje za emitiranje, odnosno, da ne dođe do ukupnog odstupanja u programskoj osnovi za više od 10 posto.

Koliko je maksimalno odstupanje od emitiranog programa ako je nakladnik definirao svoju programsku osnovu na 70% vremena emitiranja?

Ako je nakladnik definirao svoju programsku osnovu na 70% godišnjeg vremena emitiranja, to znači da se obvezao da će ispuniti minimalne udjele prijavljenih programskih vrsta u ukupnom godišnjem vremenu emitiranja određenog kanala. Na ovaj način nakladnik u 30% ostalog programa koji je klasificirao u programsku vrstu „Ostali sadržaji“ može emitirati bilo koji medijski sadržaj iz ostalih programskih vrsta. Ako je pak nakladnik definirao svoju programsku osnovu na 100% godišnjeg vremena emitiranja, to znači da se također obvezao da će ispuniti minimalne udjele prijavljenih programskih vrsta u ukupnom godišnjem vremenu emitiranja određenog kanala, međutim nije mu više dopušteno da objavljuje više medijskog sadržaja iz jedne programske vrste nauštrb druge. Pri tome je najveće odstupanje u programskoj osnovi i dalje 10%, međutim u slučaju definiranja programske osnove na 70% vremena, maksimalno dopušteno odstupanje zapravo je 37%, pod uvjetom da nakladnik emitira program 24/7. Naime, uz „marginu“ od 30% na ostatak od 70% ostalog emitiranog programa izraženog u

minutama na koji se nakladnik obvezao odobrenom programskom osnovom primjenjuje se dopušteno odstupanje u programskoj osnovi od 10%, prema članku 30. stavak 8 Zakona o elektroničkim medijima.

Koliko puta nakladnik može promijeniti programsku osnovu?

Nakon dobivanja koncesije, programska osnova se ne može mijenjati naredne dvije godine (članak 30. stavak 6. Zakona o elektroničkim medijima). Izvan prethodno navedenog roka, za nakladnika nema ograničenja u mogućem broju promjena programske osnove.

Što je sve potrebno za promjenu programske osnove?

Za promjenu ili dopunu programske osnove općeg ili specijaliziranog televizijskog ili radijskog programskog kanala koja se odnosi na više od 10 % njezina sadržaja na temelju kojeg je dana koncesija, nakladnik televizije i/ili radija mora pribaviti prethodnu suglasnost Vijeća.

Za promjenu programske osnove potrebno je dostaviti:

- Zahtjev za promjenu programske osnove
- Mišljenje uredništva uz priložene potpise većine glasova uredništva Programska shema 7 dana u strojno čitljivom obliku (Excel)
- Klasifikacija emisija (tablica vlastite proizvodnje s izračunom hrvatske glazbe, tablica vijesti i obavijesti s područja koncesije)
- Obrazac programske osnove za objavu na internetu

Kako pravilno ispuniti očevidnik?

Pružatelji medijskih usluga televizije i radija dužni su voditi dnevni očevidnik u strojno čitljivom obliku. Očevidnik treba sadržavati sljedeće informacije:

- vrijeme početka i završetka svake emisije
- trajanje emisije
- naziv emisije
- programska vrsta u koju se emisija ubraja
- udjel vlastite proizvodnje
- udjel vijesti i obavijesti s područja koncesije
- oznaka o premijeri ili reprizi emisije

Treba li nakladnik dostaviti tjedni udio hrvatske glazbe?

Nakladnik je dužan uz očevidnik i snimke programa na zahtjev Agencije dostaviti i popis emitirane hrvatske glazbe u zatraženom tjednu. Popis treba sadržavati pjesme s vremenskim kodovima emitiranja te naziv izvođača.

Kako odrediti programsku vrstu određene emisije?

Prema članku 9. stavak 1. Zakona o elektroničkim medijima, pružatelj medijskih usluga u skladu s ovim Zakonom samostalno oblikuje programsku osnovu medija

i snosi odgovornost za objavljivanje programa. Pružatelj medijske usluge sam određuje koje će emisije uvrstiti u koju programsku vrstu prilikom podnošenja zahtjeva za koncesiju ili dopuštenje.

Pojedina emisija definira se kao element audiovizualnog programa, odnosno konkretan program određen svojom uvodnom i odjavnim špicom, neovisno o svojoj duljini koji čini pojedinačnu stavku u rasporedu programa, a čija je „glavna svrha“ definirana vrstom audiovizualnog ili radijskog programa iz Priloga 1. Pravilnika o posebnim uvjetima za obavljanje djelatnosti pružanja medijskih usluga televizije i/ili radija i vođenju očevidnika.

Emitirani audio ili audiovizualni medijski sadržaj, ako je kategoriziran u određenu programsku vrstu, isključuje sve druge programske vrste, odnosno sve druge medijske sadržaje koji su samo sporedni u odnosu na „glavnu svrhu“ emisije. Primjerice, ako se neka pojedinačna emisija bavi javnim informiranjem, tada u njoj treba tražiti glavnu svrhu, odnosno je li svrha tog programa da informira, zabavi, educira i sl.

Treba li nakladnik podnositi zahtjev Vijeću za promjenu programske osnove svaki puta prilikom prelaska na ljetnu ili zimsku programsku shemu?

Prema članku 30. stavku 8. Zakona o elektroničkim medijima, za promjenu ili dopunu programske osnove općeg ili specijaliziranog televizijskog ili radijskog programskog kanala koja se odnosi na više od 10 % njezina sadržaja na temelju kojeg je dana koncesija, nakladnik televizije i/ili radija mora pribaviti prethodnu suglasnost Vijeća. Međutim, ako je nakladnik općeg kanala definirao svoju programsku osnovu na način da promjena programske osnove prilikom prelaska na ljetnu, odnosno zimsku programsku shemu ne utječe na ostvarivanje minimalnih udjela programskih vrsta navedenih u odobrenoj programskoj osnovi koja je prethodno definirana s maksimalnim zbrojem udjela programskih vrsta od najmanje 70 ili više posto, tada Vijeću nije potrebno podnositi poseban zahtjev za promjenu programske osnove prilikom prelaska na ljetnu/zimsku programsku shemu.

Je li dopušteno mijenjati programsku osnovu općeg usmjerenja u specijaliziranu i obrnuto?

Nije dopuštena promjena općeg televizijskog ili radijskog kanala u specijalizirani i obrnuto, pa time nije dopuštena ni promjena programske osnove na ovaj način, odnosno mijenjanje naravi medijske usluge za koju je dobivena koncesija ili dopuštenje za emitiranje.

Može li se u vlastitu proizvodnju priznati i tzv. „info kanal“ koji se sastoji od aktualnih vijesti u tekstualnoj formi koje se izmjenjuju i neprestano dopunjuju u jednom dijelu podijeljenog ekrana dok se u drugom dijelu ekrana prikazuju videosnimke vinjeta izložbi, prirode, gradova itd. dok se u donjem dijelu ekrana izmjenjuju servisne informacije (stanje u prometu, vremenska prognoza....)

Ne. Primjer „info kanala“ je panoramski prikaz uživo koji se prema odredbi članka 43. stavak 5 Zakona o elektroničkim medijima ne smatra audiovizualnim programom nastalim u vlastitoj proizvodnji. Pri tome se panoramski prikaz uživo, sukladno članku 4. stavak 8 Pravilnika o detaljnim mjerilima i definicijama za određivanje audiovizualnih ili radijskih emisija koje se smatraju vlastitom proizvodnjom, definira kao prijenos kadrova (slika i sekvenci slika) automatski snimanih kamerom koji sadrži isključivo činjenične informacije o lokalnim događajima, vremenskoj prognozi, stanju na cestama i slično.